

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO18/4703 din 24.01.2018

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal nr.985/2002, Codul contravențional nr.218/2008, Legea nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Legea nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, Legea nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.780/2001 privind actele legislative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-11 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Cu referire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, autorul a respectat etapele asigurării transparenței decizionale. Astfel, normele propuse au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web a Ministerului Justiției www.justice.gov.md și pe portalul informativ www.particip.gov.md la data de 12.12.2017, fiind respectat termenul legal de 10 zile lucrătoare pentru ca părțile interesate să-și prezinte recomandările, obiecțiile și propunerile pe marginea acestuia.

Cu toate acestea, se constată nerespectarea art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, autorul proiectului nepublicând anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului de lege examinat.

Totuși, având în vedere publicarea proiectului și a notei informative la acesta pe paginile web, se constată respectarea rigorilor de transparență în cadrul procesului decizional, stabilite de cadrul normativ pertinent.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În cadrul notei informative autorul stabilește expres: „Scopul proiectului este:

- eliminarea deficiențelor și incoerențelor admise în procesul de promovare și adoptare a pachetului de integritate și urmărește sporirea eficienței și impactului sistemului de declarare a averilor și intereselor;
- sporirea integrității în sectorul public;
- prevenirea și combaterea actelor conexe corupției;
- sporirea efectului disuasiv al regimului de sancționare pentru faptele ce vizează încălcarea prevederilor legale privind declararea averii și conflictului de interese.

Obiectivele proiectului se concentrează pe:

- precizarea și reglementarea mai clară a unor pași/etape din procesul de selecție și numire a conducerii ANI și inspectorilor de integritate;
- revizuirea formularului declarației de avere și interese personale în scopul sporirii capacităților de verificare ale inspectorilor de integritate;
- racordarea prevederilor Codului penal și a Codului contravențional la noile reglementări ale Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017;
- asigurarea implementării eficiente a prevederilor Legii cu privire la Autoritatea Națională de

Integritate nr.132 din 17 iunie 2016, Legii privind declararea averii și a intereselor personale nr.133 din 17 iunie 2016 și Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017."

În urma expertizei prevederilor proiectului se constată că scopul real coincide cu scopul anunțat de către autor în cadrul notei informative.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesul public de a perfecționa cadrul normativ național ce reglementează procedura de declarare și de control al averilor și intereselor personale (în special, mecanismul de declarare a veniturilor și intereselor), precum și respectării regimului juridic al conflictului de interese, incompatibilităților și restricțiilor.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, proiectele de acte legislative sunt însoțite de *"nota informativă care include:*

- a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;*
- b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;*
- c) referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză."*

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, prezintă argumentarea necesară și analizează principalele prevederi cu evidențierea elementelor noi aduse în legislația națională, precum și modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, în conformitate cu prevederile art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.20 lit.d) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină *"d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură"*.

Implementarea prevederilor proiectului necesită alocarea unor mijloace financiare suplimentare din bugetul de stat pentru achitarea indemnizației per fiecare ședință pentru membrii Consiliului de Integritate. Autorul stabilește expres în cadrul notei informative: *"Notăm, că potrivit proiectului se propune ca membrii Consiliului de Integritate să beneficieze de o indemnizație în mărime de 1/20 parte din salariul Președintelui ANI, ceea ce reprezintă cu aproximație o sumă de 1000 lei per fiecare ședință. Propunerea de alocare a unei indemnizații pentru membrii Consiliului de Integritate este judicioasă și necesită a fi susținută. Calculul estimativ pentru un an ar constitui suma maximă de 336 mii lei (7 x 1000 x 4 x 12 = 336 mii lei)."*

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.19 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative *"textul proiectului de act legislativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

c) se utilizează termeni adecvați [...] și de o largă circulație; [...]

e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia; [...]

g) se evită folosirea [...] cuvintelor și expresiilor [...] neutilizabile și/sau cu sens ambiguu;

h) se evită tautologiile juridice; [...]"

Deși textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, autorul trebuie să revadă conținutul unor norme pentru a înlătura formulările ambigue (pentru detalii a se vedea compartimentul III din raportul de expertiză).

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme contradictorii și conflicte dintre prevederile acestuia cu prevederile Codului penal, Codului contravențional și Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat (pentru detalii, a se vedea compartimentul III din raportul de expertiză).

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul perfecționează reglementările privind modul de selectare a conducerii Autorității Naționale de Integritate, excluzându-se caracterul eliminator al testului la detectorul comportamentului simulat (poligraf) și acordarea competenței SIS să asigure verificarea candidaților în temeiul Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice.

Prevederile proiectului stabilesc competența Consiliului de Integritate de a verifica, de rând cu declarațiile de avere și interese ale conducerii ANI și declarațiile inspectorilor de integritate. Sunt propuse modificarea unor termene și temeiuri pentru redistribuirea dosarelor, precum și lista abaterilor disciplinare pentru care vor purta răspundere inspectorii de integritate.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Obiecție generală prevederilor de la Art.I

Art.I - Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74, art.195), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 326¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 326¹ Exercițarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese

(1) Fapta persoanei publice care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a soluționat cereri/demersuri/plângeri, a adoptat un act administrativ, a încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii în vederea obținerii, direct sau indirect, a unui folos patrimonial valoarea căruia depășește 10000 unități convenționale, pentru sine, pentru soțul, concubinul, o rudă sau un afin (al soțului/soției sau concubinului/concubinei) până la gradul II inclusiv, dacă nu a fost declarat și soluționat conflictul de interese în conformitate cu prevederile legislației privind declararea și controlul averilor și intereselor personale,[...]”.

Obiecții:

Intenția autorului de a incrimina conflictul de interese o apreciem destul de critic, aliniindu-ne la poziția exprimată de Procuratura Anticorupție, care susține că deja există cadrul legal care sancționează fapte comise în situație de conflict de interese.

La moment, potrivit art.23 alin.(1) din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale „(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală, după caz.”.

În acest context, componenta de infracțiune ce se propune a fi introdusă cade în prezent sub incidența normei penale prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b¹) din Codul penal nr.985/2002, care reglementează abuzul de putere sau abuzul de serviciu, comis din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane, care reprezintă o normă generală în coraport cu cea propusă, care ar reprezenta o normă specială.

În această ordine de idei, în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.7 din 15.05.2017 cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu, la 4.1. se menționează: „4.1. În corespundere cu art.327 CP, folosirea situației de serviciu presupune comiterea de către persoana publică, respectiv, de către persoana cu funcție de demnitate publică, a unor acțiuni sau inacțiuni prejudiciabile, care derivă din atribuțiile sale de serviciu, fiind în limitele competenței sale funcționale. Astfel, la modalitățile faptice ale abuzului de putere sau abuzului de serviciu (art.327 CP), printre altele, se referă:

- refuzul de a angaja o persoană, care a promovat concursul pentru ocuparea postului;
- participarea cu drept de vot sau de decizie, la examinarea și soluționarea problemelor ce vizează un interes personal, inclusiv cel al persoanelor cu care persoana publică sau persoana cu funcție de demnitate publică se află în raporturi de rudenie, afinitate ori în relații ostile;
- acordarea, fără just temei, a preferinței unor persoane fizice sau juridice, la elaborarea și emiterea deciziei;
- beneficierea de privilegii, pentru a obține credite și împrumuturi, procurarea hârtiilor de valoare, a bunurilor imobile și a altor bunuri, profitând de situația de serviciu;

- depunerea acordării, fără just temei, de ajutoare materiale, prime salariale etc.;
- folosirea ilicită, în lipsa scopului de cupiditate, a bunurilor puse la dispoziție, pentru exercitarea funcției;
- folosirea informației recepționate în exercitarea funcției, în interes personal sau în favoarea unui terț, în cazul în care această informație este confidențială;
- refuzul sau tergiversarea de a acorda persoanelor fizice sau juridice informația permisă, prin acte normative;
- gestionarea resurselor materiale și financiare publice contrar destinației lor;
- neasigurarea egalității de șanse, în ceea ce privește cariera funcționarilor publici din subordine;
- acordarea de stimulente materiale sau morale, protejarea unor persoane în bază de favoritism sau discriminare;
- examinarea și aplicarea subiectivă a criteriilor de evaluare a competenței profesionale pentru personalul din subordine, în cazul în care se propune sau se aprobă promovări, transferuri, numiri sau eliberări din funcții;
- propagarea, în exercitarea atribuțiilor funcționale, a doctrinei și ideologiei partidului sau organizației social-politice, al cărei exponent este;
- refuzul neîntemeiat de a primi sau de a înregistra un act, un document, un dosar etc."

Astfel, chiar și practica judiciară confirmă prezența normei penale care deja sancționează fapte comise în situație de conflict de interese.

În altă ordine de idei, propunerea respectivă intră în disonanță cu inițiativele legislative de depenalizare și dezincriminare a unor categorii de fapte, promovate chiar de Ministerul Justiției

Recomandări:

Reevaluarea oportunității promovării normei.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

- 2 -

Art.I și Art.IV pct.2

Art.I - Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74, art.195), cu modificările ulterioare, se completează cu articolul 326¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 326¹ Exercițarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese

(1) Fapta persoanei publice care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a soluționat cereri/demersuri/plângeri, a adoptat un act administrativ, a încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii în vederea obținerii, direct sau indirect, a unui folos patrimonial valoarea căruia depășește 10000 unități convenționale, pentru sine, pentru soțul, concubinul, o rudă sau un afin (al soțului/soției sau concubinului/concubinei) până la gradul II inclusiv, dacă nu a fost declarat și soluționat conflictul de interese în conformitate cu prevederile legislației privind declararea și controlul averilor și intereselor personale,[...]”.

Art.IV - Legea nr.133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și intereselor personale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.245-246, art.513) se modifică și se completează după cum urmează:

2. Articolul 2:

noțiunea „concubin/concubină” se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins: „Se prezumă că au calitatea de concubin/concubină persoanele care pe parcursul anului fiscal precedent au locuit împreună cel puțin 183 de zile”.

Obiecții:

Se atenționează asupra unor reglementări ambigue privind termenului de „concubin/concubină”, care generează o insuficiență a procedurilor administrative.

În cadrul art.133¹ al Codului Penal nr.985/2002 sunt definite persoanele care fac parte din membrii de familie, inclusiv persoanele aflate în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj), însă aplicarea directă a normelor dreptului penal necesită o clarificare suplimentară a termenului dat (concubin/concubină) în conținutul acestuia.

Reglementarea propusă pentru a perfecționa definiția „concubinului/concubinei” la art.2 din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale este ambiguă și lasă loc de interpretări discreționare. Atenționăm asupra faptului că definiția actuală dată termenului de *concubin/concubină* ca „partenerul/partenera împreună cu care subiectul declarării a conviețuit și a deținut, a folosit sau a dispus în comun de unul sau mai multe bunuri în anul fiscal precedent, fără încheierea căsătoriei”, în art.2 al Legii nr.133/2016, este una vagă, iar reglementările propuse nu aduc claritatea așteptată.

Totodată, nu este clar mecanismul de supraveghere a timpului locuit împreună de către subiectul declarării și concubinul/concubina acestuia, supraveghere care să confirme/infirme perioada de timp aflată împreună pe parcursul anului fiscal.

Și mai grav este faptul că, datorită imperfecțiunii cadrului normativ actual și a formulărilor propuse în proiect, este practic imposibilă probarea/demonstrarea concubinajului de către organul de urmărire penală.

Concubinajul este o conviețuire cu relativă stabilitate, între un bărbat și o femeie între care nu există o legătură de căsătorie. Concubinajul este o simplă stare de fapt, tolerată de lege, care însă nu-i recunoaște efecte juridice proprii.

În cadrul Codului civil al Republicii Moldova nr.1107/2002 nu regăsim consacrat juridic concubinajul. Nici Codul familiei nr.1316/2000 nu consacră și nici nu definește concubinajul.

Deci el (concubinajul) reprezintă, *de facto*, o formă de conviețuire, o uniune liber consimțită, însă *de iure*, acesta nu produce efecte juridice, care ar privi bunurile dobândite de concubini pe durata coabitării.

În conformitate cu legislația națională, concubinii nu pot fi considerați, în baza legii, proprietari în devălmășie asupra bunurilor dobândite de ei în timpul conviețuirii. Ei pot avea un drept de proprietate comună pe cote părți asupra bunurilor dobândite împreună în perioada conviețuirii însă întinderea cotelor-părți se determină în mod distinct pentru fiecare bun achiziționat în parte și nu pentru întreaga masă de bunuri. În cazul concubinilor, indiferent de durata conviețuirii și de numărul bunurilor dobândite, dreptul de proprietate se determină raportat la fiecare bun separat.

În ceea ce privește cota-parte din dreptul de proprietate ce revine fiecărui concubin, se stabilește în funcție de contribuția la achiziționarea bunului, care trebuie determinată pentru fiecare bun în mod separat. Problema contribuției este o chestiune de fapt, care urmează a fi soluționată de instanța de judecată pe baza probelor corect administrate.

În cazul în care un bun nu este dobândit împreună, ci dimpotrivă, este achiziționat de un singur concubin, ori în actul de dobândire figurează numai acesta, dreptul de proprietate aparține exclusiv dobânditorului, chiar dacă la achiziționarea lui a contribuit și celălalt concubin (a se vedea pct.24 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea unor dispoziții ale Codului civil și ale altor acte normative referitoare la dreptul de proprietate privată asupra imobilelor, inclusiv asupra construcțiilor anexe).

Punerea la dispoziția concubinului a unei sume de bani pentru cumpărarea unui bun, nu conferă un drept de proprietate asupra bunului, ci doar un drept de creanță împotriva concubinului dobânditor (în acest caz, moștenitorului), drept de creanță, ce trebuie dovedit în astfel de împrejurări. Cert este că până la proba contrară, operează prezumția unui drept de proprietate exclusiv în favoarea concubinului dobânditor.

Dacă unul dintre concubini nu figurează ca parte în actul de dobândire a unui imobil, el nu devine coproprietar al bunului indiferent de durata conviețuirii, ci eventual creditor, în calitate de titular al unui drept de creanță, în cazul în care a contribuit la achiziționarea bunului respectiv.

Perfecționarea cadrului normativ național privind concubinul/concubina urmează a fi efectuată prin eforturi susținute și simultane în cadrul Codului civil nr.1107/2002, Codului familiei nr.1316/2000, Codului Penal nr.985/2002 și Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

Recomandări:

Elaborarea unor prevederi riguroase (articole distincte) pentru modificarea Codului civil nr.1107/2002, Codului familiei nr.1316/2000, Codului Penal nr.985/2002 și Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale privind concubinul/concubina.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 3 -

Art.I.

... se pedepsește cu amendă în mărime de la 10000 la 15000 unități convenționale sau cu închisoare până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 7 ani.

(2) Fapta prevăzută la alin.(1), dacă a fost săvârșită:

- a) de o persoană cu funcții de demnitate publică;
- b) în legătură cu negocierea, gestionarea și executarea mijloacelor din fonduri publice și externe, se pedepsește cu amendă în mărime de la 15000 la 20000 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de la 5 la 10 ani.

Obiecții:

Se constată un conflict intern de norme. Art. 64 al Codului penal nr.985/2002 stabilește mărimea amenzii pentru persoanele fizice "în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale, iar pentru infracțiunile săvârșite din interes material - până la 20000 unități convenționale...".

Astfel, pentru ipoteza în care fapta de exercitare a atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese nu a fost săvârșită din interes material, proiectul nu doar contravine cadrului normativ existent - art.64 din Codul penal, dar și stabilește un dezechilibru dintre încălcare și sancțiune.

Stabilirea unei sancțiuni prea dure în raport cu pericolul social al faptei duce la nedreptățirea subiecților sancționați, care conștienți fiind de pedeapsa prea aspră pe care urmează să o suporte, pot încerca să recurgă la metode coruptibile pentru evitarea sancționării. Reprezentantul autorității publice, care la rândul său realizează că sancțiunea este exagerată pentru tipul încălcării date, se va lăsa mult mai ușor "convins"

considerând că de fapt face o "faptă bună".

Recomandări:

Stabilirea pedepsei amenzii în conformitate cu prevederile art.64 ale Codului penal nr.985/2002.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept
- Dezechilibru dintre încălcare și sancțiune

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - corupere activă
 - corupere pasivă

- 4 -

Art.III, pct.13

13. La articolul 23, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Constituie abatere disciplinară care se examinează de către Colegiul disciplinar următoarele fapte ale inspectorilor de integritate:

- a) îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu;
- b) nerespectarea programului de muncă, inclusiv absența sau întârzierea nemotivată la serviciu ori plecarea înainte de termenul stabilit de program, admisă în mod repetat;
- c) nerespectarea cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor de care inspectorul de integritate ia cunoștință în exercitiul funcției;
- d) imixtiunea ilegală în activitatea unui alt inspector de integritate sau intervențiile de orice natură asupra unei autorități, instituții sau funcționari pentru soluționarea oricărei chestiuni;
- e) încălcarea prevederilor art.21 alin.(3);
- f) atitudine nedemnă, manifestări sau mod de viață care aduc atingere onoarei, integrității, probității profesionale, prestigiului Autorității Naționale de Integritate".

Obiecții:

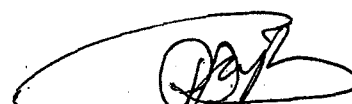
Se atenționează asupra unor prevederi care generează colizii juridice. Prevederile propuse generează conflicte de norme și confundă/dublează tipurile de răspundere pentru aceiași încălcare.

Legea nr.245/2008 cu privire la secretul de stat reprezintă legea organică și specială în acest domeniu, iar reglementarea și sancționarea „nerespectării cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor” urmează a fi făcută în conformitate cu art.344 din Codul penal nr.985/2002 (divulgarea secretului de stat) sau art.345 (pierderea documentelor ce constituie secret de stat).

Orice încercare de a trece în categoria abaterilor disciplinare fapta divulgării secretului de stat contravine cadrului normativ existent. În situația constatată, cea mai simplă soluție ar putea consta din excluderea lit.c).

În ceea ce privește „imixtiunea ilegală în activitatea unui alt inspector de integritate sau intervențiile de orice fel [...]” atenționăm asupra faptului că aceste imixțiuni nu pot constitui simple abateri disciplinare datorită gradului de pericol al faptei. Încadrarea juridică a unei asemenea „imixțiuni/intervenții” și sancționarea se face în temeiul prevederilor Codului penal nr.985/2002: art.326 (trafic de influență), art.327 (abuz de putere sau abuz de serviciu) sau art.328 (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu).

În cazurile când imixtiunea/intervenția nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni aceasta oricum va depăși caracterul unei abateri disciplinare și va fi reglementată și sancționată în conformitate cu prevederile Codului contravențional nr.218/2008: art.312 (abuz de putere sau abuz de serviciu), art.313

(excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu). Având în vedere cele expuse mai sus se propune excluderea lit.d) din alin.(1) al art.23.

Autorul poate păstra prevederile propuse la lit.c) și lit.d) doar dacă stabilește expres faptul că persoanele supuse sancțiunii disciplinare nu sunt absolvite de răspundere penală sau contravențională, dacă acțiunile lor conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni sau contravenții.

Confundarea/dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare determină apariția riscurilor de corupție din motivul că generează o discreție prea largă în favoarea organului de constatare și sancționare de a decide asupra atragerii la un tip de răspundere sau altul, pe când subiectul care a săvârșit încălcarea este tentat să recurgă la mijloace corupte pentru a influența această decizie.

Recomandări:

Fie excluderea lit.c) și lit.d) din alin.(1) al art.23, fie stabilirea expresă în cadrul unui alineat distinct al aceluiași art.23 al Legii nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate a următoarei prevederi: „Persoanele supuse sancțiunii disciplinare nu sunt absolvite de răspundere penală sau contravențională, dacă acțiunile lor conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni sau contravenții, după caz.”.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept
- Confundarea/dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - corupere activă
 - corupere pasivă

- 5 -

Obiecție generală prevederilor de la Art.IV

Obiecții:

Se atenționează asupra caracterului lacunar al Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, lacună care nu este înlăturată prin modificările propuse la Art.IV al proiectului expertizat.

Astfel, nici reglementările actuale ale Legii nr.133/2017 și nici prevederile proiectului nu stabilesc/clarifică situația persoanelor care din varii motive (religioase sau de altă natură) au refuzat alocarea codului numeric personal (IDNP).

Conform Anexei nr.1 la Legea nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, care stabilește forma declarației de avere și interese personale, urmează a fi prezentate informațiile generale despre subiectul declarării: numele, prenumele, patronimicul și numărul de identificare (IDNP). Codul numeric personal (IDNP) constituind criteriul principal în identificarea subiectului declarării averii și intereselor.

Acest aspect coroborat cu faptul că declarația de avere și interese se va prezenta, ca regulă generală, sub forma unei declarații electronice (art.5 al Legii nr.133/2017) și doar pentru subiecții declarării ale căror identitate și calitate constituie secret de stat în condițiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, se vor prezenta pe suport de hârtie, ca excepție, poate determina inaplicabilitatea prevederilor pentru persoanele care nu au codul numeric personal (IDNP).

Recomandări:

Stabilirea unor prevederi referitoare la persoanele fără cod numeric personal (IDNP).

Factori de risc:

- Lacună de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de Ministerul Justiției cu respectarea rigorilor de transparență decizională stabilite de cadrul normativ pertinent, nu contravine interesului public general, iar nota informativă conține argumente suficiente pentru promovarea acestuia.

În cadrul expertizei anticorupție s-au constatat următorii factori de risc:

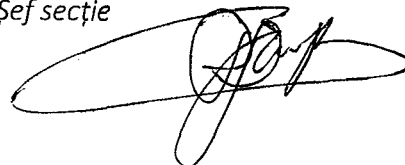
- concurența normelor de drept (cu prevederile Codului penal), în ce privește incriminarea conflictului de interese;
- concurența normelor de drept și dezechilibru dintre încălcare și sancțiune, în ceea ce privește sancțiunea amenzii pentru exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese;
- formulări ambigue care permit interpretări abuzive și lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative, în ceea ce privește perfecționarea definiției concubinului/concubinei și însăși determinarea termenului de concubinaj;
- lacune de drept, în ce privește declarațiile de avere și interese ale persoanelor fără cod numeric personal (IDNP);
- concurența normelor de drept (cu prevederile Codului penal, Codului contravențional, Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat) și confundarea/dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare, în ce privește abaterile disciplinare ale inspectorilor de integritate.

Factorii de risc identificați pot favoriza comiterea actelor de corupere activă, corupere pasivă.

Normele care conțin factori și riscuri de corupție urmează să fie reexamine de autor cu excluderea potențialului coruptibil al acestora.

24.01.2018

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Roman STARAȘCIUC, Șef secție

SINTEZA OBIECTIILOR ȘI PROPUNERILOR
privind Raportul expertizei anticorupție asupra
proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(Codul penal, Codul contravențional, Legea cu privire la Autoritatea Națională de integritate nr. 132/2016, Legea privind
declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016)

Nr.	Organul competent	Conținutul obiecției/propunerii	Decizia Ministerului Justiției
1.	Centrul Național Anticorupție	<p>1. „Articolul 326¹ Exercițarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese</p> <p>Intenția autorului de a incrimina conflictul de interese o apreciem destul de critic, aliniindu-ne la poziția exprimată de Procuratura Anticorupție, care susține că deja există cadrul legal care sancționează fapte comise în situație de conflict de interese.</p> <p>La moment, potrivit art.23 alin.(1) din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale „(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală, după caz.”.</p> <p>În acest context, componenta de infracțiune ce se propune a fi introdusă cade în prezent sub incidența normei penale prevăzute de art.327 alin.(2) lit.b1) din Codul penal nr.985/2002, care reglementează abuzul de putere sau abuzul de serviciu, comis din interes material, în scopul realizării altor interese personale sau în interesul unei terțe persoane, care reprezintă o normă generală în coraport cu cea propusă, care ar reprezenta o normă specială.</p> <p>În această ordine de idei, în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.7 din 15.05.2017 cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu, la 4.1. se menționează: „4.1. În corespundere cu art.327 CP, folosirea situației de serviciu presupune comiterea de către persoana publică, respectiv, de către persoana cu funcție de demnitate publică, a unor acțiuni sau inacțiuni prejudiciabile, care derivă din atribuțiile sale de serviciu, fiind în limitele competenței sale funcționale. Astfel, la modalitățile faptice ale abuzului de putere sau abuzului de serviciu (art.327 CP), printre altele, se referă:</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>1. Reiterăm o parte din considerentele expuse în nota informativă la proiect: <i>În prezent, potrivit Legii 133/2016, conflictele de interese consumate – rămân a fi sancționate doar disciplinar (chiar dacă este aplicabilă cea mai gravă sancțiune – eliberarea/revocarea/demiterea din funcție), ceea ce este disproporționat în raport cu beneficiile/profiturile care le oferă un conflict de interese consumat. Codul contravențional (art.313²) prevede răspunderea contravențională doar pentru: „nedeclararea” și „nesoluționarea” conflictului de interese. Respectiv, legislația nu conține răspundere contravențională sau penală pentru conflictul de interese admis/consumat. Or, un subiect al declarării averilor și intereselor chiar dacă va fi concediat pentru un conflict de interese consumat, adică pentru faptul că în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a rezolvat cereri/demersuri/plîngerii, a adoptat un act administrativ, a încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii în</i></p>

	<p>-refuzul de a angaja o persoană, care a promovat concursul pentru ocuparea postului;</p> <p>-participarea cu drept de vot sau de decizie, la examinarea și soluționarea problemelor ce vizează un interes personal, inclusiv cel al persoanelor cu care persoana publică sau persoana cu funcție de demnitate publică se află în raporturi de rudenie, afinitate ori în relații ostile;</p> <p>-acordarea, fără just temei, a preferinței unor persoane fizice sau juridice, la elaborarea și emiterea deciziei;</p> <p>-beneficierea de privilegii, pentru a obține credite și împrumuturi, procurarea hârtiilor de valoare, a bunurilor imobile și a altor bunuri, profitând de situația de serviciu;</p> <p>-depunerea acordării, fără just temei, de ajutoare materiale, prime salariale etc.;</p> <p>-folosirea ilicită, în lipsa scopului de cupiditate, a bunurilor puse la dispoziție, pentru exercitarea funcției;</p> <p>-folosirea informației recepționate în exercitarea funcției, în interes personal sau în favoarea unui terț, în cazul în care această informație este confidențială;</p> <p>-refuzul sau tergiversarea de a acorda persoanelor fizice sau juridice informația permisă, prin acte normative;</p> <p>-gestionarea resurselor materiale și financiare publice contrar destinației lor;</p> <p>-neasigurarea egalității de șanse, în ceea ce privește cariera funcționarilor publici din subordine;</p> <p>-acordarea de stimulente materiale sau morale, protejarea unor persoane în bază de favoritism sau discriminare;</p> <p>-examinarea și aplicarea subiectivă a criteriilor de evaluare a competenței profesionale pentru personalul din subordine, în cazul în care se propune sau se aprobă promovări, transferuri, numiri sau eliberări din funcții;</p> <p>-propagarea, în exercitarea atribuțiilor funcționale, a doctrinei și ideologiei partidului sau organizației social-politice, al cărei exponent este;</p> <p>-refuzul neîntemeiat de a primi sau de a înregistra un act, un document, un dosar etc.".</p>	<p><i>vederea obținerii, direct sau indirect, a unui folos patrimonial sau nepatrimonial, pentru sine, pentru soțul, concubinul, o rudă sau un afin (al soțului sau concubinului) pînă la gradul II inclusiv, precum și pentru persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial, dacă nu a fost declarat și soluționat conflictul de interese în conformitate cu prevederile legislației privind declararea și controlul averilor și intereselor personale, el va continua să beneficieze de "produsele" acestui conflict de interese consumat care pot fi incomparabil mai mari în raport cu sancțiunea de eliberare/demitere/retragere a mandatului etc.</i></p> <p><i>Prin urmare, pentru a descuraja admiterea conflictelor de interese și pentru a spori caracterul disuasiv al sancțiunilor, propunem completarea Codului penal cu noua componentă de infracțiune citată mai sus.</i></p> <p>Incriminarea conflictului de interese este un răspuns la "semnalele tot mai dese din partea societății civile, dar și a organismelor și instituțiilor internaționale cu privire la impactul pe care faptele comise cu încălcarea normelor deontologice cu acest specific îl produc. Reglementări care privesc conflictul de interese se găsesc și în legislația altor state membre ale Uniunii Europene (Austria, Belgia, Cipru, Finlanda, Franța, Lituania, Polonia, Spania și Ungaria).</p>
--	--	---

	<p>Astfel, chiar și practica judiciară confirmă prezența normei penale care deja sancționează fapte comise în situație de conflict de interese. În altă ordine de idei, propunerea respectivă intră în disonanță cu inițiativele legislative de depenalizare și dezincriminare a unor categorii de fapte, promovate chiar de Ministerul Justiției.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Reevaluarea oportunității promovării normei.</p>	<p>Totodată, chiar dacă autorii raportului de expertiză afirmă că în prezent există cadrul legal care ar permite calificarea faptei respective ca "abuz de putere sau abuz de serviciu", totuși Legea integrității din 2017 face o distincție specială, respectiv, admite necesitatea prevederii răspunderii penale pentru "exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese", care este definită ca act conex actelor de corupție, alături de fapta de "abuz de putere sau abuz de serviciu", precum și alte fapte incluse în Codul penal.</p> <p>Mai mult, deși în raport se face referință la hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiției și că ar exista o practică judiciară consacrată deja, totuși, acest fapt nu împiedică includerea unei componente speciale de infracțiune. Menționăm și faptul că instanța supremă nu a obiectat asupra includerii acestei noi componente de infracțiuni.</p>
	<p>2. Art.I și Art.IV pct.2 „Articolul 326¹ Exercitarea atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese;</p> <p>Articolul 2:</p> <p>noțiunea „concubin/concubină" se completează cu o nouă propoziție cu următorul cuprins: „Se prezumă că au calitatea de concubin/concubină persoanele care pe parcursul anului fiscal precedent au locuit împreună cel puțin 183 de zile".</p> <p>Obiecții:</p> <p>Se atenționează asupra unor reglementări ambigui privind termenului de „concubin/concubină", care generează o insuficiență a procedurilor administrative.</p> <p>În cadrul art.133¹ al Codului Penal nr.985/2002 sunt definite persoanele care fac parte din membrii de familie, inclusiv persoanele</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>2. Este evident că instituția "concubinajului" nu are o reglementare detaliată în legislația Republicii Moldova: nici în Codul civil, nici în Codul familiei. Cu toate acestea, legiuitorul a acceptat să includă instituția/noțiunea de concubin/concubină în Legea 133/2016, ca reacție la experiența anterioară a CNI și lipsa oricăror repere normative pentru soluționarea problemelor iscate în activitatea instituției. Notăm faptul că</p>

	<p>aflate în relații asemănătoare celorla dintre soți (concubinaj), însă aplicarea directă a normelor dreptului penal necesită o clarificare suplimentară a termenului dat (concubin/concubină) în conținutul acestuia.</p> <p>Reglementarea propusă pentru a perfecționa definiția „concubinului/concubinei” la art.2 din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale este ambiguă și lasă loc de interpretări discreționare. Atenționăm asupra faptului că definiția actuală dată termenului de concubin/concubină ca „partenerul/partenera împreună cu care subiectul declarării a conviețuit și a deținut, a folosit sau a dispus în comun de unul sau mai multe bunuri în anul fiscal precedent, fără încheierea căsătoriei”, în art.2 al Legii nr.133/2016, este una vagă, iar reglementările propuse nu aduc claritatea așteptată.</p> <p>Totodată, nu este clar mecanismul de supraveghere a timpului locuit împreună de către subiectul declarării și concubinul/concubina acestuia, supraveghere care să confirme/infirmă perioada de timp aflată împreună pe parcursului anului fiscal.</p> <p>Și mai grav este faptul că, datorită imperfecțiunii cadrului normativ actual și a formulărilor propuse în proiect, este practic imposibilă probarea/demonstrarea concubinajului de către organul de urmărire penală.</p> <p>Concubinajul este o conviețuire cu relativă stabilitate, între un bărbat și o femeie între care nu există o legătură de căsătorie. Concubinajul este o simpla stare de fapt, tolerată de lege, care însă nu-i recunoaște efecte juridice proprii.</p> <p>În cadrul Codului civil al Republicii Moldova nr.1107/2002 nu regăsim consacrat juridic concubinajul. Nici Codul familiei nr.1316/2000 nu consacră și nici nu definește concubinajul.</p> <p>Deci el (concubinajul) reprezintă, de facto, o formă de conviețuire, o uniune liber consimțită, însă de iure, acesta nu produce efecte juridice, care ar privi bunurile dobândite de concubini pe durata coabitării.</p> <p>În conformitate cu legislația națională, concubinii nu pot fi considerați, în baza legii, proprietari în devălmășie asupra bunurilor dobândite de ei în timpul conviețuirii. Ei pot avea un drept de proprietate comună pe cote părți asupra bunurilor dobândite</p>	<p>noțiunea concubin/concubină este utilizată și la articolul 90 alin. (11) din Codul de procedură penală. Totodată, așa cum a fost menționat și în nota informativă, proiectul de lege nu intervine pentru prima dată cu această noțiune, dar propune introducerea unui criteriu temporal pentru stabilirea faptului concubinajului: locuirea împreună pe parcursul a cel puțin 183 de zile (circa jumătate de an). Chiar dacă noțiunea nu este reglementată de Codul civil sau Codul familiei, este important ca noțiunea să fie descifrată, precizată anume în scopul Legii 133/2016. Adicional, ținem să menționăm că noțiunile de concubin/concubină se regăsesc și în legislația altor state care au adoptat recent reglementări privind domeniul declarării averilor și intereselor (Ucraina, Armenia).</p> <p>Reglementarea instituției concubinajului în Codul civil și Codul familiei este un subiect care trebuie abordat în afara prezentului proiect de lege și care necesită a fi dezvoltat în cuprinsul unui proiect mult mai complex, care trebuie să fie supus tuturor etapelor procedurii de legiferare: elaborare, consultare etc., iar acest aspect depășește domeniul de intervenție a prezentului proiect de lege.</p>
--	---	--

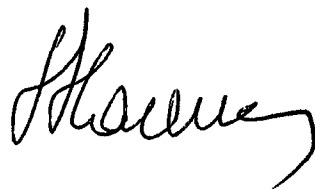
		<p>împreună în perioada conviețuirii însă întinderea cotelor-părți se determină în mod distinct pentru fiecare bun achiziționat în parte și nu pentru întreaga masă de bunuri. În cazul concubinilor, indiferent de durata conviețuirii și de numărul bunurilor dobândite, dreptul de proprietate se determină raportat la fiecare bun separat.</p> <p>În ceea ce privește cota-parte din dreptul de proprietate ce revine fiecărui concubin, se stabilește în funcție de contribuția la achiziționarea bunului, care trebuie determinată pentru fiecare bun în mod separat. Problema contribuției este o chestiune de fapt, care urmează a fi soluționată de instanța de judecată pe baza probelor corect administrate.</p> <p>În cazul în care un bun nu este dobândit împreună, ci dimpotrivă, este achiziționat de un singur concubin, ori în actul de dobândire figurează numai acesta, dreptul de proprietate aparține exclusiv dobânditorului, chiar dacă la achiziționarea lui a contribuit și celălalt concubin (a se vedea pct.24 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea unor dispoziții ale Codului civil și ale altor acte normative referitoare la dreptul de proprietate privată asupra imobilelor, inclusiv asupra construcțiilor anexe).</p> <p>Punerea la dispoziția concubinului a unei sume de bani pentru cumpărarea unui bun, nu conferă un drept de proprietate asupra bunului, ci doar un drept de creanță împotriva concubinului dobânditor (în acest caz, moștenitorului), drept de creanță, ce trebuie dovedit în astfel de împrejurări.</p> <p>Cert este că până la proba contrară, operează prezumția unui drept de proprietate exclusiv în favoarea concubinului dobânditor.</p> <p>Dacă unul dintre concubini nu figurează ca parte în actul de dobândire a unui imobil, el nu devine coproprietar al bunului indiferent de durata conviețuirii, ci eventual creditor, în calitate de titular al unui drept de creanță, în cazul în care a contribuit la achiziționarea bunului respectiv.</p> <p>Perfecționarea cadrului normativ național privind concubinul/concubina urmează a fi efectuată prin eforturi susținute și simultane în cadrul Codului civil nr.1107/2002, Codului familiei nr.1316/2000, Codului Penal nr.985/2002 și Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.</p>	
--	--	---	--

	<p>Recomandări: Elaborarea unor prevederi riguroase (articole distincte) pentru modificarea Codului civil nr.1107/2002, Codului familiei nr.1316/2000, Codului Penal nr.985/2002 și Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale privind concubinul/concubina.</p>	
	<p>3. Se constată un conflict intern de norme. Art. 64 al Codului penal nr.985/2002 stabilește mărimea amenzii pentru persoanele fizice "în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale, iar pentru infracțiunile săvârșite din interes material - până la 20000 unități convenționale...".</p> <p>Astfel, pentru ipoteza în care fapta de exercitare a atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese nu a fost săvârșită din interes material, proiectul nu doar contravine cadrului normativ existent -art.64 din Codul penal, dar și stabilește un dezechilibru dintre încălcare și sancțiune.</p> <p>Stabilirea unei sancțiuni prea dure în raport cu pericolul social al faptei duce la nedreptățirea subiecților sancționați, care conștienți fiind de pedeapsa prea aspră pe care urmează să o suporte, pot încerca să recurgă la metode coruptibile pentru evitarea sancționării. Reprezentantul autorității publice, care la rândul său realizează că sancțiunea este exagerată pentru tipul încălcării date, se va lăsa mult mai ușor "convins" considerând că de fapt face o "faptă bună".</p> <p>Recomandări: Stabilirea pedepsei amenzii în conformitate cu prevederile art.64 ale Codului penal nr.985/2002.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>3. Sancțiunile prevăzute pentru comiterea infracțiunii de conflict de interese trebuie să poarte un caracter disuasiv și să fie în măsură să descurajeze făptuitorii de a comite asemenea infracțiuni. Totodată, mărimea sancțiunii amenzii este stabilită în limitele prevăzute de Partea Generală a Codului penal. Notăm faptul că un semn calificativ al noii componente de infracțiune presupune anume "obținerea folosului patrimonial".</p>
	<p>4. Art.III, pct.13</p> <p>Obiecții: Se atenționează asupra unor prevederi care generează colizii juridice. Prevederile propuse generează conflicte de norme și confundă/dublează tipurile de răspundere pentru aceiași încălcare. Legea nr.245/2008 cu privire la secretul de stat reprezintă legea organică și specială în acest domeniu, iar reglementarea și sancționarea „nerespectării cerințelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidențialității informațiilor” urmează a fi făcută în conformitate cu art.344 din Codul penal nr.985/2002 (divulgarea</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>4. Nu toate faptele/acțiunile inspectorilor de integritate pot fi calificate și pot conține semnele calificative ale unei infracțiuni. În procesul examinării în parte a fiecărei abateri se va asigura individualizarea răspunderii și pedepsei aplicate.</p> <p>Adițional, menționăm că temeiurile răspunderii disciplinare sunt în mare</p>

	<p>secretului de stat) sau art.345 (pierderea documentelor ce constituie secret de stat).</p> <p>Orice încercare de a trece în categoria abaterilor disciplinare fapta divulgării secretului de stat contravine cadrului normativ existent. În situația constatată, cea mai simplă soluție ar putea consta din excluderea lit.c).</p> <p>În ceea ce privește „imixtiunea ilegală în activitatea unui alt inspector de integritate sau intervențiile de orice fel [...]” atenționăm asupra faptului că aceste imixtiuni nu pot constitui simple abateri disciplinare datorită gradului de pericol al faptei. Încadrarea juridică a unei asemenea „imixtiuni/intervenții” și sancționarea se face în temeiul prevederilor Codului penal nr.985/2002: art.326 (trafic de influență), art.327 (abuz de putere sau abuz de serviciu) sau art.328 (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu).</p> <p>În cazurile când imixtiunea/intervenția nu întrunește elementele constitutive ale unei infracțiuni aceasta oricum va depăși caracterul unei abateri disciplinare și va fi reglementată și sancționată în conformitate cu prevederile Codului contravențional nr.218/2008: art.312 (abuz de putere sau abuz de serviciu), art.313 (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu). Având în vedere cele expuse mai sus se propune excluderea lit.d) din alin.(1) al art.23.</p> <p>Autorul poate păstra prevederile propuse la lit.c) și lit.d) doar dacă stabilește expres faptul că persoanele supuse sancțiunii disciplinare nu sunt absolvite de răspundere penală sau contravențională, dacă acțiunile lor conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni sau contravenții.</p> <p>Confundarea/dublarea tipurilor de răspundere juridică pentru aceeași încălcare determină apariția riscurilor de corupție din motivul că generează o discreție prea largă în favoarea organului de constatare și sancționare de a decide asupra atragerii la un tip de răspundere sau altul, pe când subiectul care a săvârșit încălcarea este tentat să recurgă la mijloace corupte pentru a influența această decizie.</p> <p>Recomandări:</p> <p>Fie excluderea lit.c) și lit.d) din alin.(1) al art.23, fie stabilirea expresă în cadrul unui alineat distinct al aceluiași art.23 al Legii nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate a următoarei prevederi: „Persoanele supuse sancțiunii disciplinare nu</p>	<p>parte similare temeiurilor răspunderii disciplinare aplicate judecătorilor, procurorilor și reprezentanților CNA.</p>
--	--	--

		sunt absolvite de răspundere penală sau contravențională, dacă acțiunile lor conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni sau contravenții, după caz.".	
		<p>5. Obiecție generală prevederilor de la Art.IV</p> <p>Obiecții:</p> <p>Se atenționează asupra caracterului lacunar al Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, lacună care nu este înlăturată prin modificările propuse la Art.IV al proiectului expertizat.</p> <p>Astfel, nici reglementările actuale ale Legii nr.133/2017 și nici prevederile proiectului nu stabilesc/clarifică situația persoanelor care din varii motive (religioase sau de altă natură) au refuzat alocarea codului numeric personal (IDNP).</p> <p>Conform Anexei nr.1 la Legea nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, care stabilește forma declarației de avere și interese personale, urmează a fi prezentate informațiile generale despre subiectul declarării: numele, prenumele, patronimicul și numărul de identificare (IDNP). Codul numeric personal (IDNP) constituind criteriul principal în identificarea subiectului declarării averii și intereselor.</p> <p>Acest aspect coroborat cu faptul că declarația de avere și interese se va prezenta, ca regulă generală, sub forma unei declarații electronice (art.5 al Legii nr.133/2017) și doar pentru subiecții declarării ale căror identitate și calitate constituie secret de stat în condițiile Legii nr.245/2008 cu privire la secretul de stat, se vor prezenta pe suport de hârtie, ca excepție, poate determina inaplicabilitatea prevederilor pentru persoanele care nu au codul numeric personal (IDNP).</p> <p>Recomandări:</p> <p>Stabilirea unor prevederi referitoare la persoanele fără cod numeric personal (IDNP).</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>5. Problema referitoare la aplicabilitatea Sistemului Informațional e-Integritate, urmează a fi soluționată din punct de vedere tehnic, pentru a crea posibilitatea de identificare a respectivilor subiecți ai declarării în sistem sau oferirea unor alte căi de acces, astfel încât să fie posibilă depunerea declarațiilor.</p>

Ministru

Alexandru TĂNASE